

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Костиної Марії Генадіївни «Адміністративно-правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Глобалізаційні процеси, розвиток нових технологій, формування інформаційного суспільства, утвердження пріоритетів сталого розвитку, а також інші притаманні сучасній цивілізації риси дедалі активніше входять в наше життя та зумовлюють постійний людський розвиток як основоположне начало сучасного прогресу, а також підштовхують державу і суспільство до безумовного виконання свого завдання щодо забезпечення пріоритетності розвитку освіти і науки шляхом розв'язання тих проблем, які виникають у цій сфері. Освіта слугує основним джерелом розвитку людини упродовж усього її життя. Освіта виступає найміцнішим фундаментом для розвитку особистості, а значить, сприяє і розвитку суспільства, нації та держави, є надійною запорукою майбутнього України. А особлива увага, на нашу думку, має бути приділена дошкільній освіті, оскільки саме в цьому віці у дітей починає формуватися свідомість, а також є можливим закласти в них базис, який у подальшому буде мати важливе значення.

Саме тому, не викликає жодних сумнівів, що дисертаційне дослідження Костиної Марії Генадіївни «Адміністративно-правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України» є актуальним, сучасним та таким, що здатне вирішити низку теоретичних та практичних проблем в окресленій сфері суспільних відносин.

Дисертаційне дослідження проводилося відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини, схваленої указом Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015; Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої указом Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом

Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації: 0115U005495).

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять праці фахівців у галузі адміністративного права, податкового права, теорій управління, а також інших галузевих наук, зокрема філософії, педагогіки, соціології тощо. Нормативно-правовою основою роботи є Конституція України, міжнародні нормативно-правові акти, а також інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, норми яких закріплюють адміністративно-правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України.

Методологічною основою дисертації є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування обумовлюється системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. За допомогою *історико-правового методу*, розкрито етапи становлення та розвитку законодавства у сфері правового регулювання дошкільної освіти України (підрозділ 1.1). *Логіко-семантичний метод* використано під час опрацювання основних термінів, які використовувались у дисертаційному дослідженні (розділи 1–2). Під час з'ясування сутності та особливостей дошкільної освіти України, використано *формально-логічний метод* (підрозділ 1.2). З метою систематизації видів закладів дошкільної освіти України та принципів організації діяльності закладів дошкільної освіти України, використано *системно-структурний метод* (підрозділи 1.3, 2.1). За допомоги методу *документального аналізу*, було окреслено правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України та визначено місце серед них норм адміністративного права (підрозділ 1.4), охарактеризовано адміністративно-правові засади створення та функціонування закладів дошкільної освіти України (підрозділ 2.3), розкрито організаційно-правові засади організації освітнього процесу в умовах закладу дошкільної освіти

(підрозділ 2.3), окреслено правові засади контролю за діяльністю закладів дошкільної освіти (підрозділ 2.4). *Аналітичний* метод дав змогу узагальнити зарубіжний досвід правового регулювання діяльності закладів дошкільної освіти та виявити перспективи його використання в Україні (підрозділ 3.1). З використанням *формально-юридичного* методу та методу *прогнозування*, окреслено напрями вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності державних і комунальних закладів дошкільної освіти України та запропоновано шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності недержавних закладів дошкільної освіти України (підрозділи 3.2–3.3).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією із перших спроб, на підставі узагальнення наукових праць учених та аналізу законодавства України та проектів відповідних нормативно-правових актів, з'ясувати сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності закладів дошкільної освіти України, та на цій основі опрацювати шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності як державних (комунальних), так і приватних закладів дошкільної освіти. У результаті проведеного дослідження, сформульовано низку нових науково-теоретичних і практичних висновків та положень, зокрема:

- наголошено, що дошкільна освіта – це надзвичайно важлива складова національної системи освіти, завдяки якій забезпечується, перш за все, соціально-моральне виховання дітей дошкільного віку, формування їх особистісних якостей, рис характеру, первинних мотивів соціальної поведінки, взаємодії з іншими членами соціуму, соціальної групи. Надзвичайна важливість соціальної місії, яку виконує дошкільна освіта, зобов'язує державу запроваджувати відповідні політичні, організаційно-правові, управлінські, економічні, соціокультурні та інші заходи, для забезпечення вільного, безперешкодного та повноцінного здійснення права

дитини на дошкільну освіту і досягнення необхідного освітнього результату (стор.79);

- доведено, що зміст Положення про дошкільний навчальний заклад необхідно переглянути, зокрема в частині закріплення у ньому основних принципів діяльності вказаних закладів. Адже принципи є важливим елементом їх правового статусу, що на рівні із метою, завданнями та функціями, а також повноваженнями характеризують соціальне призначення, суспільну місію закладів дошкільної освіти, визначають порядок їх діяльності та пріоритети, якими вони керуються у своїй освітньо-виховній роботі. Відмічено, що принципи діяльності закладів дошкільної освіти повинні стосуватися не лише їх освітньої діяльності, але функціонування даних закладів як суб'єктів управлінських відносин (с.138);

- наголошено, що ключове значення в аспекті визначення адміністративно-правових засад утворення та функціонування закладів дошкільної освіти на законодавчому рівні правової регламентації досліджуваної сфери суспільних відносин мають Закон України «Про освіту», який регламентує загальні питання створення та функціонування закладів дошкільної освіти, а також спеціальний Закон України «Про дошкільну освіту», положення якого безпосередньо визначають адміністративно-правові засади створення та функціонування закладів дошкільної освіти: порядок створення, типи закладів, їх правовий статус, умови функціонування тощо (с.139);

- серед проблемних моментів адміністративно-правових засад діяльності державних і комунальних закладів дошкільної освіти України названо те, що наразі має місце низький рівень уніфікації, погодження законодавчих приписів, на рівні яких відбувається нормативно-правова регламентація даної сфери суспільних відносин у зв'язку з чим доведена доцільність уніфікації норм Закону України «Про освіту» та Закону України «Про дошкільну освіту» (с.182);

- доведено, що в якості однієї з основних причин неефективного виконання завдань і функцій державними та комунальними закладами дошкільної освіти є незадовільний стан адміністративно-правових засад, на яких ґрунтується їх діяльність. У цілому такий незадовільний стан може бути охарактеризовано як відсутність уніфікації законодавчих приписів, що закріплюють такі адміністративно-правові засади. Проте відсутність такої уніфікації, непогодження й у цілому розбалансованість законодавства в досліджуваній сфері суспільних відносин, в першу чергу, пов'язані з тим, що воно зазнає свого оновлення лише в одному напрямку, а всі інші на сьогоднішній день уже є морально застарілими, не відповідають сучасним вимогам і потребам. Це стосується як спеціального нормативно-правового акта, положення якого безпосередньо закріплюють адміністративно-правові засади діяльності державних і комунальних закладів дошкільної освіти – Закону України «Про дошкільну освіту», так і підзаконного рівня правової регламентації даної сфери суспільних відносин. Вирішення даної проблематики потребує значного оновлення адміністративно-правових засад діяльності державних і комунальних закладів дошкільної освіти, що вимагає як розроблення й прийняття ряду законів України, так і першопочатково систематизації підзаконних нормативно-правових актів у цій сфері (с.183).

Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження М.Г. Костиної написане на високому теоретичному рівні, має значну наукову та практичну цінність. Авторкою сформульовані положення, що мають важливе значення щодо удосконалення адміністративно-правових засад діяльності закладів дошкільної освіти України.

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1) Так, автор справедливо вказує, що на сьогодні необхідно визначити адміністративно-правові засади створення та функціонування корпоративних закладів дошкільної освіти шляхом прийняття відповідного нормативно-

правового акта. Таким актом повинен стати Закон України «Про заклади дошкільної освіти», окремий розділ якого має визначати адміністративно-правові засади створення та функціонування корпоративних закладів дошкільної освіти (стор.184). Втім, автору варто було не тільки запропонувати прийняти відповідний нормативно-правовий акт, а й навести його структуру та приблизний зміст.

2) Досліджуючи історичні етапи становлення та розвитку законодавства у сфері правового регулювання дошкільної освіти України здобувач робить низку цікавих з теоретичної та практичної точки зору висновків. Однак, дослідження цього проблемного питання було б більш змістовним, якби дисертантка запропонувала власну періодизації становлення та розвитку досліджуваного у роботі інституту.

3) Заслугує на увагу те, що автором в якості окремого напрямку вдосконалення адміністративно-правових засад діяльності державних і комунальних закладів дошкільної освіти було названо необхідність вироблення єдиного понятійного апарату, що використовується в даній сфері суспільних відносин. Втім, у висновках до Розділу 3 здобувачці необхідно було уточнити, яким саме чином необхідно розробляти відповідний апарат, та які поняття до нього повинні входити.

Наведені спірні точки зору і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертанткою. В дослідженні авторці вдалося досягти його мети.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у дисертації висновки і пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – як основа для подальших досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам діяльності закладів дошкільної освіти України; правотворчій сфері – у ході внесення змін та доповнень до чинних

законодавчих та підзаконних актів, що закріплюють правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України; правозастосовній діяльності – з метою підвищення якості та ефективності діяльності закладів дошкільної освіти України; навчальному процесі – під час підготовки навчальних підручників, посібників, конспектів лекцій тощо, та викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права».

Усе викладене дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Костиної Марії Генадіївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України» є завершеною працею. В роботі отримано нові науково обґрунтовані результати щодо удосконалення законодавства, яке визначає правові засади діяльності закладів дошкільної освіти України. А відтак, є всі підстави відмітити, що дисертація відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

**Начальник відділу
докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент**

Олексій ДРОЗД